

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

BM-II.059.1.94.2026

Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

Pan

Włodzimierz Czarzasty

Marszałek Sejmu

Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr 15130 Pani Posłanki Wioletty Marii Kulpy, w sprawie projektu ustawy dotyczącego zmian w funkcjonowaniu warsztatów terapii zajęciowej (UD348), proszę przyjąć poniższe wyjaśnienia.

Informuję, że podjęłam decyzję o wycofaniu z projektu ustawy o zmianie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (numer projektu: UD348) propozycji dotyczącej zakończenia czasu pobytu uczestniczki/uczestnika w WTZ po dokonaniu trzykrotnej kompleksowej oceny realizacji indywidualnego planu rehabilitacji (czyli maksymalnie po 9 latach – projekt zakłada też zmianę częstotliwości dokonywania ocen indywidualnego programu rehabilitacji. Zgodnie z jego założeniami ocena dokonywana byłaby co najmniej raz w roku, a ocena kompleksowa nie rzadziej niż co 3 lata).

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. z 2025 r. poz. 913, z późn. zm.) warsztat terapii zajęciowej jest wyodrębnioną organizacyjnie i finansowo placówką stwarzającą osobom z niepełnosprawnościami, które są niezdolne do podjęcia pracy możliwość rehabilitacji społecznej i zawodowej w zakresie pozyskania lub przywracania umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia. Realizacja wskazanego celu zmierza do usamodzielnienia uczestników placówki poprzez wyposażenie ich w umiejętności wykonywania czynności życia codziennego, a także rozwijania psychofizycznych sprawności oraz podstawowych i specjalistycznych umiejętności zawodowych, umożliwiających uczestnictwo w szkoleniu zawodowym albo podjęcie pracy.

Problem niskiej rotacji uczestników warsztatów terapii zajęciowej od lat podnoszony jest zarówno w raportach Najwyższej Izby Kontroli, jak i w badaniach prowadzonych przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON)¹ czy opracowaniach eksperckich z zakresu polityki społecznej.

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli „działania WTZ w zakresie przygotowania oraz realizacji rehabilitacji społecznej i zawodowej osób z niepełnosprawnościami nie były w pełni skuteczne, w szczególności w zakresie pozyskania lub przywracania osobom niepełnosprawnym niezdolnym do podjęcia pracy umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia”². W rezultacie niewielka ich liczba opuszcza warsztaty w związku z podjęciem zatrudnienia. Przyczyny tego stanu rzeczy NIK upatruje m.in. w uwarunkowaniach lokalnych, a zwłaszcza w braku zakładów aktywności zawodowej (ZAZ), zakładów pracy chronionej

¹ Według danych Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych na koniec 31 grudnia 2024 r. ponad połowa uczestników WTZ przebywała w placówce powyżej 8 lat, poniżej 5 lat – ok. 30%, a od 5 do 8 lat 17,2% (dane wg stanu na 31 grudnia 2024 r.).

²Najwyższa Izba Kontroli, Warsztaty terapii zajęciowej dla osób z niepełnosprawnościami. Informacja o wynikach kontroli, Warszawa, kwiecień 2025, s. 13.

(ZPCh) czy środowiskowych domów samopomocy (ŚDS) na terenie, na którym WTZ prowadzą działalność.

NIK zwraca też uwagę na brak mechanizmu zapewniającego rotację uczestników WTZ, w tym na brak regulacji określających m.in. maksymalny okres uczestnictwa w warsztacie. Jej zdaniem „obowiązujące przepisy prawa nie dają bezpośredniej kompetencji samorządowi powiatowemu, jednostce prowadzącej warsztat czy WTZ do pozbawiania osoby z niepełnosprawnościami prawa do uczestnictwa w warsztacie. [...] Jednocześnie wskazane podmioty nie mają możliwości określenia maksymalnego czasu uczestnictwa w WTZ. Osoba z niepełnosprawnościami ze wskazaniem do terapii zajęciowej w orzeczeniu o stopniu niepełnosprawności ma prawo ponownie ubiegać się o przyjęcie do WTZ, bez względu na przyczynę zaprzestania rehabilitacji. Powyższe w istotny sposób przyczynia się do braku regularnej rotacji w składzie osobowym uczestników WTZ”³.

Propozycja określenia maksymalnego czasu pobytu w WTZ zgłaszana była również w trakcie prekonsultacji wybranych rozwiązań ze „Standardów funkcjonowania WTZ”⁴, które przeprowadzono w kwietniu i maju 2025 r. Niektórzy zgłaszający uwagi i propozycje innych zmian w zakresie funkcjonowania warsztatów wskazywali na konieczność przeciwdziałania sytuacji wieloletniego przebywania w placówkach osób, które nie rokują podjęcia zatrudnienia i na problem blokowania miejsca uczestnikom, którym terapia w warsztacie dałaby szansę wejścia na (chroniony) rynek pracy

Informuję, że w styczniu bieżącego roku poprosiłam przedstawicieli warsztatów terapii zajęciowej o zgłoszenie uwag do omawianego projektu. Najwięcej zastrzeżeń dotyczyło zapisu ograniczającego pobyt uczestników w WTZ do chwili przeprowadzenia 3 ocen kompleksowych. W związku z głosami płynącymi ze środowiska i wielu rozmów z przedstawicielami WTZ podjęłam decyzję o rezygnacji z tego rozwiązania.

Projekt ustawy o zmianie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (UD348) będzie szeroko konsultowany m.in. ze środowiskiem WTZ oraz środowiskiem osób z niepełnosprawnościami. Spotkanie z przedstawicielami WTZ z całej Polski odbyło się 3 marca br. W najbliższym czasie planowane są kolejne spotkania z przedstawicielami WTZ i z członkami Krajowej Rady Konsultacyjnej do Spraw Osób Niepełnosprawnych w ramach doraźnego zespołu problemowego dotyczącego warsztatów terapii zajęciowej, który powołano uchwałą nr 4/2026 Krajowej Rady Konsultacyjnej do Spraw Osób Niepełnosprawnych z dnia 10 lutego 2026 r.

Zapewniam, że zdaję sobie sprawę z wagi zachowania odpowiednich standardów wsparcia oferowanego w warsztatach terapii zajęciowej. Zmiany przepisów w tym zakresie wdrażane będą w sposób odpowiedzialny i gwarantujący ich efektywną realizację. Równolegle rozwijane jest zatrudnienie wspomagane i inne formy pomocy kierowanej do osób z niepełnosprawnościami (m.in. asystencja osobista osób z niepełnosprawnościami, centra

³ Tamże, s. 19-20. Podobny wniosek formułowany był również w poprzednich raportach NIK, m.in. w Informacji o wynikach kontroli organizacji i finansowania warsztatów terapii zajęciowej przy udziale środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w województwie małopolskim, Kraków, kwiecień 2011, s. 11

⁴ Standardy funkcjonowania WTZ, oprac.: A. Rąbel, I. Mikee, A. Gierej i in., Warszawa, październik 2023. Standardy dostępne są na stronie Biura Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych: <https://niepelnosprawni.gov.pl/projekty/projekty-po-wer/projekt-aktywni-niepelnosprawni-narzedzia-wsparcia-samodzielnosci-osob-niepelnosprawnych/> oraz (zakończonego) projektu „Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”: <https://wlaczeniespoleczne.pl/>. Projekt, w którym stworzono standardy warsztatów terapii zajęciowej był finansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w Programie Operacyjnym Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020.

opiekuńczo-mieszkalne), tak aby po zakończeniu uczestnictwa w WTZ mogły one podjąć pracę lub - w razie i na miarę potrzeby - skorzystać z innych form oferowanego im wsparcia.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Maja Nowak

Pełnomocnik Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych

Sekretarz Stanu

/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/